

Sporazumi koji ograničavaju tržišno natjecanje - vježbe



Izv. prof. dr. sc. Jasminla Pecotić Kaufman, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, jkaufman@ekofak.hr
Pravo tržišnog natjecanja, EFOS i PFOS, 23.-24. siječnja 2019.

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union




1

Osječki pekari




- <http://www.jatrgovac.com/2011/02/uskoro-vise-cijene-kruha-u-osijeku/>








2

Pitanja




- Koja je tema članka objavljenog na portalu 'jatrgovac.hr'?
- Je li aktivnost o kojoj se radi dozvoljena zakonom?
- Ako je dozvoljena, zašto je dozvoljena?
- Ako nije dozvoljena, zašto nije dozvoljena?
- Ako nije dozvoljena, kojim je zakonom zabranjena i koje je tijelo nadležno?
- Ako nije dozvoljena, kakav će se postupak voditi i protiv koga?
- Ako nije dozvoljena, kakve su sankcije?
- Mogu li se osobe protiv kojih se vodi postupak žaliti?








3

Što se zapravo dogodilo?




- Udruženje obrtnika grada Osijeka dostavilo poziv, kojim se saziva sastanak Sekcije pekara za dan 16. veljače 2011. godine, s početkom u 12:00 sati u prostorijama Udruženja, svim članovima Sekcije pekara i svim relevantnim proizvođačima pekarskih proizvoda koji djelatnost obavljaju kao trgovačka društva
- Prva točka dnevnog reda: „1. Analiza troškova poslovanja i eventualna korekcija cijena pekarskih proizvoda, koja uključuje i imenovanje predstavnika struke koji će nakon sastanka medije obavijestiti o zaključcima iz te točke dnevnog reda.“
- Sastanku se odazvalo 16 poduzetnika








4

Bilješka sa sastanka




- „Zabilješka sa sastanka sekcije pekara održanog dana 16. veljače 2011. u prostorijama Udruženja obrtnika Osijek, I. Adamovića 2“








5

Obrana




- Koje biste Vi argumente koristili za obranu svog postupanja?
- Argumenti poduzetnika protiv kojih se vodi postupak






6

Normativni okvir

- Zabranjeni sporazumi
 - Članak 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja
- Mjerodavno pravo
 - Odnos hrvatskog i europskog prava
- Sankcije









7

Obrazloženje Agencije




- Dogovori, usmeni ili pisani, o cijenama i drugim trgovinskim uvjetima, podjeli tržišta ili izvora nabave i slične aktivnosti poduzetnika koji posluju na istom tržištu, a kojima se narušava tržišno natjecanje među njima suprotni su samoj biti i svrsi tržišnog gospodarstva.


8






- Takvim se dogovorima sprječava optimalna alokacija resursa, ukida konkurencija među poduzetnicima, kao temeljni pokretač razvoja tržišnog gospodarstva, a postojanje više tržišnih takmaca samo je formalne naravi jer oni, dogovarajući istu cijenu ili ostale trgovinske uvjete, za isti proizvod odnosno uslugu unatoč različitim troškovima i različitoj proizvodnosti odnosno efikasnosti poslovanja, djeluju na tržištu kao jedan poduzetnik.


9






- Žrtve takvih dogovora su potrošači koji plaćaju svojevrstni „privatni porez“ takvim poduzetnicima u obliku viših cijena koje, u pravilu, imaju za cilj osigurati opstanak na tržištu i onom najmanje efikasnom poduzetniku, ali i ekstra profit onima koji imaju bolju efikasnost poslovanja i najveću korist od takvog dogovora.

10






- Dogovori o cijenama između konkurenata dovode do toga da se na mjerodavnom tržištu smanjuje izbor što poduzetnike ne potiče na troškovno efikasno poslovanje i na pružanje kvalitetnijih proizvoda i usluga odnosno diversifikaciju u ponudi ili pak specijalizaciju i natjecanje među poduzetnicima u pogledu cijena, kvalitete i drugih pogodnosti koje se nude potrošačima.
- Na taj način izostaje optimalno utvrđivanje cijena na mjerodavnom tržištu te se smanjuje mogućnost izbora za krajnje potrošače.
- Posljedično, potrošači plaćaju višu cijenu proizvoda ili usluge za nižu kvalitetu tog proizvoda ili usluge.

11

Ključni elementi za dokazivanje povrede – što je Agenciji potrebno?





- Službena zabilješka sa sastanka održanog 16. veljače 2011.
- Nesporno utvrđeno:
 - poduzetnici protiv kojih se vodi postupak raspravljali o cijenama kruha i nužnosti podizanja istih, te
 - kao orijentacijsku cijenu dogovorili iznos od 8 kuna za bijeli kruh, čime su u znatnoj mjeri uklonili neizvjesnost glede svog budućeg postupanja na mjerodavnom tržištu
- Iako stranke osporavaju sklapanje zabranjenog sporazuma, svi su redom potvrdili kako se na navedenom sastanku raspravljalo o cijenama kruha

12

Razmjena strateških informacija





- Razmjena strateških informacija, poput informacija koje se odnose na cijene, količine, troškove proizvodnje, liste kupaca i slično, dovodi do usklađivanja ponašanja konkurenata jer smanjuje samostalnost u ponašanju poduzetnika na tržištu kao i njegovu sklonost nadmetanju konkurentima
- Razmjena strateških informacija koje se odnose na buduće cijene proizvoda/usluga se smatra teškim ograničenjem tržišnog natjecanja koje je per se zabranjeno jer ima za cilj narušavanje tržišnog natjecanja

13

(Ne)postupanje u skladu s dogovorom





- Činjenica da dio poduzetnika koji su prisustvovali sastanku od 16. veljače 2011. nije dignuo cijene kruha nakon tog sastanka nije od odlučne važnosti za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma niti za utvrđenje navedenih poduzetnika kao sudionika tog sporazuma
- Poduzetnici koji su sudjelovali na sastanku prešutno su odobrili zabranjeni sporazum samim time što su sudjelovali u razgovorima o budućim cijenama te se nisu izričito i jasno ogradili od zaključaka donesenih na predmetnom sastanku pa na temelju okolnosti što nisu izvršili dogovoreno povećanje cijene ne mogu biti oslobođeni svoje odgovornosti za protupravno postupanje
- Nepostupanje po sklopljenom zabranjenom sporazumu može se cijeniti samo kao olakotna okolnost

14

Samostalnost u postupanju na tržištu





- Svaki pojedini poduzetnik mora samostalno donositi poslovne odluke i odrediti svoje ponašanje na tržištu na način da ne smije postojati koordinacija i dogovor među konkurentima kojima se smanjuje nesigurnost budućeg postupanja, budući da to smanjuje rizik donošenja poslovnih odluka u kompetitivnom okruženju

15

Teško ograničenje tržišnog natjecanja – *de minimis*?





- Dogovor o cijenama između tržišnih takmaca predstavlja teško ograničenje tržišnog natjecanja, neovisno o tržišnoj snazi sudionika sporazuma, odnosno sklapanje takvih sporazuma apsolutno je zabranjeno svim poduzetnicima, neovisno o njihovom tržišnom udjelu na mjerodavnom tržištu, pa čak i poduzetnicima s neznatnim tržišnim udjelom, u smislu Uredbe o sporazumima male vrijednosti

16

Okolnosti važne za utvrđivanje težine povrede





- Sporazumi o cijenama po svojoj prirodi predstavljaju najteži oblik povrede tržišnog natjecanja
- Otegotne okolnosti
- Olakotne okolnosti

17

Odmjeravanje kazne – olakotne okolnosti (poduzetnici)


- Sporazum nije postigao značajan učinak na tržištu, odnosno narušavanje tržišnog natjecanja u konkretnom slučaju nije bilo značajno
 - većina sudionika sporazuma nije mijenjala cijene kruha nakon održavanja sastanka
 - Sporazum je imao ograničeni doseg u zemljopisnom smislu, konkretno učinci samo na području Osječko-baranjske županije
 - sudionici sporazuma nemaju značajan tržišni udio na tržištu proizvodnje i prodaje pekarskih proizvoda na području Osječko-baranjske županije
 - sudionici sporazuma nemaju značajnu tržišnu snagu na mjerodavnom tržištu
 - Sporazum je trajao kratko vremensko razdoblje, konkretno od 16. veljače 2011. pa najkasnije do 14. lipnja 2012.
 - Sporazum nije bio obvezujući za njegove sudionike

18

Odmjeravanje kazne (udruženje)


- U odnosu na Udruženje nije utvrđena prisutnost olakotnih okolnosti
 - inicijator sazivanja sastanka
 - presudna uloga pri postizanju sporazuma
 - sazvalo i utvrdilo dnevni red sastanka
 - sastanak održan u prostorijama Udruženja
 - Udruženje je prije sazivanja sastanka imalo saznanja o odredbama ZZTN-a, pa samim tim i svijest o nedopuštenosti dogovora o cijenama između konkurenata
- Udruženje, kao strukovno udruženje poduzetnika, ima posebnu zadaću i odgovornost osiguranja poštivanja zakonskih propisa od strane njegovih članova



19

Izrečene kazne

- Udruženje poduzetnika (Obrtnička komora Osječko-baranjske županije, Udruženje obrtnika Osijek)
 - Simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 50.000,00 kn
- Poduzetnicima koji su nakon sastanka povišili cijene kruha
 - Simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 1.500,00 kn svakome pojedinačno
- Poduzetnicima koji su sudjelovali na sastanku, ali koji nisu povišili cijene kruha
 - Manja simbolična upravno-kaznena mjera u iznosu od 500,00 kn svakome pojedinačno



20

Usporedna europska praksa

- T-mobile Netherlands and others v Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, broj: C-8/08, od 4. lipnja 2009.
- Dansk Roerindustri (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 to C-208/02 P i C-213/02 P), od 28. lipnja 2005.
- Aalborg Portland, broj: C-219/00, od 7. siječnja 2004.



21